

*Transcripția* este un tip de comportament verbal care constă în scrierea corectă a cuvintelor vorbite sau discutarea.

Concluzii. Analizând rezultatele expuse mai sus, putem menționa următoarele:

- 1) stimularea dezvoltării limbajului este o problema strîngentă, majoritatea copiilor din această categorie sunt nonverbal, dar părinții doresc ca copiii lor să vorbească;
- 2) în literatura de specialitate există un șir de metode pentru stimularea dezvoltării limbajului, dar totul depinde de trăsăturile individuale ale copilului și presupune elaborarea programului individualizat de intervenție logopedică;
- 3) pentru stimularea dezvoltării limbajului trebuie de respectat un șir de condiții: formarea contactului emoțional pozitiv, normalizarea și funcționarea sistemul senzorial, diminuarea comportamentelor dezadaptive, aplicarea vizualizării și structurării timpului la activitate, prezentarea sarcinilor conform potențialului copilului, activitatea în echipă cu părinții;
- 4) în stimularea dezvoltării limbajului un rol important au dezvoltarea deprinderilor de imitare, care nu sunt dezvoltate la această categorie de copii.

#### **Bibliografie:**

1. Гриншпун Б.М. О принципах логопедической работы на начальных этапах формирования речи у моторных алаликов. Методическое наследие. Книга III.М.: ВЛАДОС, 2007, с. 71-80.
2. Жукова Н.С. Логопедия. Основы теории и практики. Система логопедического воздействия. Глава IV. .М.: Эксмо, 2014. 288 с.
3. Ковшиков В.А., Глухов В.П. Психолингвистика. Теория речевой деятельности. М.: АСТ-Астрель, 1989. 24 с.
4. Мамайчук И.И. Помощь психолога детям с аутизмом. СПб.: Речь, 2007. 288 с.
5. Маркова А.К. Формирование мотивации учения в школьном возрасте: Пособие для учителя. М.: Просвещение, 1983.96 с.
6. Психолого-педагогическое сопровождение обучающихся с расстройствами аутистического спектра. Методическое пособие. М.: ФРЦ ФГБОУ ВО МГППУ, 2016. 125 с.
7. Prizant В.М. Brief report: Communication, language, social, and emotional development. În: Journal of Autism and Developmental Disorders, 1996, N°. 26, p. 173—178.
8. Skinner В.Ф. Verbal behavior. New York: Appleton-Century-Crofts, 1957. 478 p.

## **ABORDĂRI PSIHLOGICE A DIAGNOSTICULUI LOGOPEDIC**

*Ponomari Dorina*

*lector universitar, logoped*

### **Rezumat**

Diagnosticul logopedic nu se poate reduce la constatarea nivelului de dezvoltare a limbajului, limbajul face parte din categoria funcțiilor psihice, astfel tulburările de limbaj e necesar de a fi analizate în contextul dezvoltării psihice care poate fi mai mult sau mai puțin afectate. În acest articol se argumentează importanța evaluării complexe a preșcolarilor cu tulburări de limbaj și anume studierea caracteristicilor comportamentale și a sferei afective. Sunt propuse tehnici de evaluarea psiho-logopedică care pot elucida impactul tulburărilor de limbaj în evoluția psihică a preșcolarului.

**Cuvinte-cheie:** preșcolari, tulburări de limbaj, evaluare psiho-logopedică.

### **Summary**

Logopedic diagnosis can not be reduced to the level of language development, language is part of the psychological function, so language disorders need to be analyzed in the context of psychological development that can be more or less affected. This article argues the importance of the complex

assessment of preschools with language disorders, namely the study of behavioral characteristics and the affective sphere. Psycho-speech assessment techniques are proposed that can elucidate the impact of language disorders on the psychic evolution of the preschool.

**Keywords:** preschools, language disorders, psycho-speech assessment.

Limbajul face parte din categoria funcțiilor psihice, astfel tulburările de limbaj e necesar de a fi analizate în contextul dezvoltării psihice care poate fi mai mult sau mai puțin afectate [1].

Până la acest moment, mulți dintre specialiștii domeniului au încercat să releve semnificația limbajului în cadrul întregului ansamblu de sisteme psihice. Limbajul a fost definit ca activitate de comunicare interumană, realizată prin intermediul limbii. Pe lângă funcția de comunicare, limbajul are o influență profundă asupra percepției și memoriei umane, organizează viața interioară și gândirea.

Concluzia autorilor este că în dezvoltarea limbajului și comunicării, precum și în depășirea tulburărilor de limbaj, există perioade senzitive și/sau critice, unele din acestea prezentând importanță mutuală și se regăsesc în intervalul dintre naștere și vârsta de șase ani.

Semnificativ în acțiunile realizate de logoped este faptul că perioada senzitivă de dezvoltare a limbajului coincide cu perioadele senzitive a multor fenomene psihice, a activităților psihice, are loc conturarea nucleului personalității mai mult ca atât limbajul joacă un rol important în geneza conștiinței de sine, în formarea reprezentărilor despre mediul, în stabilirea relațiilor cu maturii și semenii etc.

Comunicarea și limbajul se numără printre mecanismele psihice care intervin direct în reglajul comportamental uman și permit proiectarea anticipată a rezultatului acțiunii în raport cu intențiile și dorințele persoanei, ca și obținerea modificărilor comportamentale dorite [1, 2, 3].

Incoerențele, imperfecțiunile, tulburările în dezvoltarea limbajului (de orice caracter) generează dificultăți în stabilirea, realizarea și menținerea comunicării. Treptat, necesitatea (intenția) în comunicare scade, iar însăși comunicarea și relaționarea nu se mai produce, instaurându-se diverse tulburări emoționale și comportamentale [1,4].

Abordarea psihologică a diagnosticului logopedic presupune:

- organizarea și desfășurarea evaluării complexe a nivelului de dezvoltare psihică a copilului marcat de TL în vederea stabilirii unor modalități obiective și de succes în aplicarea acțiunilor logopedice;
- abordare din perspectiva integrării limbajului în modelul de funcționare a sistemului psihic uman, cu rol deosebit în evoluția copilului în procesul școlarizării inițiale, cu consecințele ulterioare în întreaga existență a individului;
- abordarea problematicii primordiale a activității logopedice - aceea de a stabili de la început examinarea complexă a stării copilului raportată la cerința aplicării celor mai eficiente metode de depășire a tulburărilor de limbaj.

Instrumentele de evaluare selectate au avut destinație distinctă:

- Fișa logopedică; tehnici pentru evaluarea limbajului preșcolarilor;
- Tehnica Cercetarea comportamentului personal al copilului, după T.B. Сенько;
- Testul Anxietatea, după R.Temml, M.Dorki, V.Amen.

*Evaluarea comportamentului preșcolarilor cu TL.*

Tehnica Cercetarea comportamentului personal al copilului, după T.B. Сенько. Scopul: evaluarea comportamentului personal al copilului în diverse tipuri de activitate comună cu semenii. Se analizează două caracteristici relaționale: dominare sau supunere, fiecare poartă

încărcătură pozitivă sau negativă, puternică sau slabă. Orice combinație între ele se manifestă prin comportament acțional și comportament verbal.

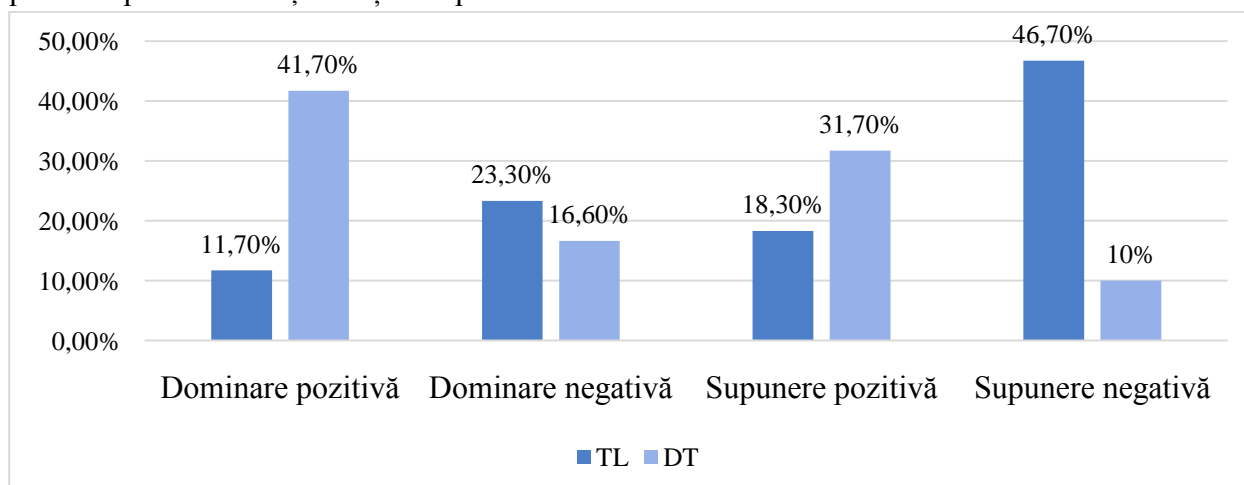


Fig. 1. Repartizarea subiecților TL/DT conform *Comportamentului personal dominant* (%).

Comportamentul personal al preșcolarilor înregistrează deosebiri în relaționare, exprimat prin dominare sau supunere, negativă sau pozitivă. În principiu, la preșcolari, s-au obiectivat toate tipurile de relaționare, însă, specific pentru cei cu TL e supunere negativă (46,7%) și dominare negativă (23,3%), iar pentru cei cu DT dominare pozitivă (41,7%) și supunere pozitivă (31,7%). Evident, unii copii cu TL au caracteristici de dominare și supunere pozitivă însă sunt mai puțini.

Referitor la caracteristicile relaționale concluzionăm că copii cu TL puțin folosesc cuvintele, acceptă să li se indice, ce/cum să facă, să fie conduși, să execute; totodată ei se supun și foarte mult suferă (se neliniștesc). Ei nu folosesc propoziții pentru a indica, de ex: piesa necesară sau greșeala comisă; atunci când oferă ajutor, etc; pot utiliza cuvinte pe post de propoziție, dar nu inițiază o colaborare sau discuție pe parcursul activităților comune.

La metoda Cercetarea comportamentului personal cu relevanță asupra comunicării, se revendică diferențe statistice între grupurile de subiecți. Copiii cu TL relaționează de pe poziția de supunere negativă și dominare negativă, exprimat prin caracteristicile comportamentului verbal și acțional - se supune, suportă, execută, se neliniștește.

#### *Evaluarea nivelului anxietății.*

Testul Anxietatea, după R.Temml, M.Dorki, V.Amen. Scopul: determinarea anxietății copilului față de anumite situații cotidiene de comunicare cu alți oameni.

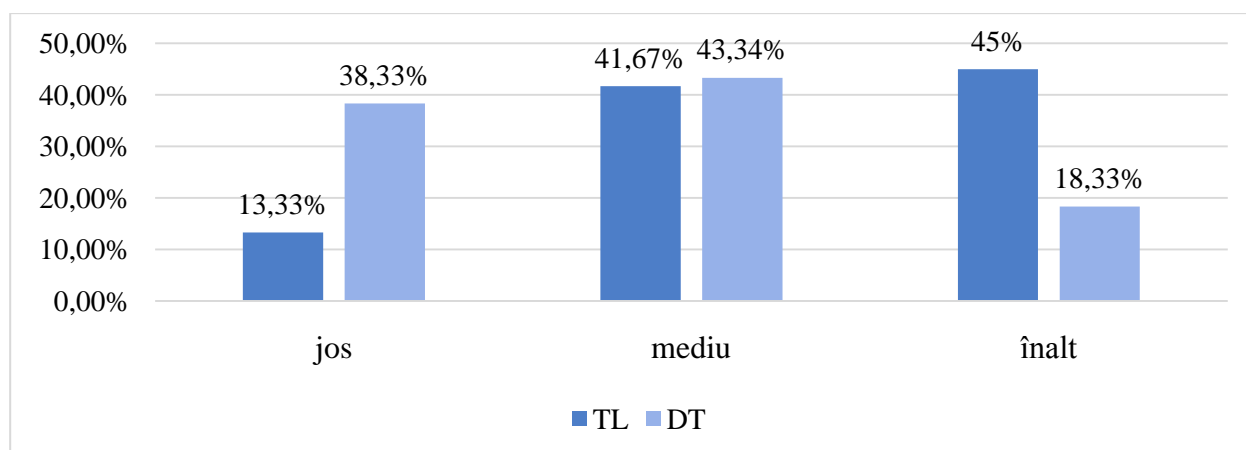


Fig. 2. Repartizarea subiecților TL/DT pe niveluri conform *Indicele Anxietății* (%).

Testul confirmă prezența anxietății înalte și medii la 86,67 % din subiecții cu TL, contra 61,67% subiecți DT. Considerăm că procentul identificat de subiecți cu indice înalt și mediu de anxietate este alarmant.

Fenomenul evidențiat solicită atenția specialiștilor și necesită a fi considerat în acțiunile ulterioare (elaborarea programului), totodată credem că anxietatea reprezintă un impediment enorm, greu de depășit și care perturbă orice activitate a copiilor.

#### Concluzii:

În situațiile comune de activitate majoritatea copiilor cu TL relaționează de pe poziția de supunere negativă sau dominare negativă, exprimată în comportamentul acțional și verbal, preponderent acțional. Acest fapt are repercusiune asupra comunicării, care practic nu are loc. Presupunem că toate acestea, reies din prezența TL care marchează personalitatea copilului cu TL.

La preșcolarii cu TL s-a decelat prezența emoțiilor negative care formează un cerc vicios: TL provoacă trăiri negative; iar emoțiile negative accentuează TL astfel distorsionează comunicarea ceea ce va influența negativ dezvoltarea preșcolarului cu TL.

Deoarece TL de diferit grad și proporții diferite vor influența în mod diferit dezvoltarea sferelor psihicului este important de a realiza evaluarea complexă cu aprecierea statutului emoțional al copilului, a particularităților comportamentale etc. Diagnosticul logopedic nu se va reduce la consemnarea semnelor ce țin de componentele și caracteristicile limbajului dar va reflecta profilului psihologic a copilului marcat de TL.

#### Bibliografie

1. Olărescu V., Ponomari D., Asistența logopedică și psihologică: Principii. Metodologii. Perspective. manual Chișinău: Elena V.- I. SRL, 2012, 252 p.
2. Păunescu C., Mușu I. Tulburări de limbaj la copil. București: Ed. Medicală, 1984. 223 p.
3. Verza E. Tratat de logopedie. București: Humanitas, 2003. 398 p.
4. Семенова С.И. Социально-психологическая адаптация ребенка в обществе. Коррекционно-развивающие занятия М.: АРКТИ, 2004. 72 с.